Minden eddigi társadalom története osztályharcok története.

Világ proletárjai [illegible]

12-11-09
M. Erdős
5220 Locust St.

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

Az iparilag fejlettebb ország a nevésbbé feilettnek saját jövője képét mutatja". (Marx.)

No. 99. szám. Vol. VII. évfolyam, NEW YORK, 1909 DECEMBER 10. Egyes szám ára 2 cent, New Yorkban 1 cent.

A KONGRESSZUS DOLGOZIK.

December 6-án gyült egybe az Egyesült Államok kongresszusa, hogy megkezdje a hatvanegyedik ülésszakot, Taft elnöklése óta az első rendes ülésszakot.

Mint a kongresszus minden ülésszakához, ugy ehhez is üzenetet küldött az elnök, mely üzenet nagyjában meghatározza a kongresszus munkaprogrammját.

Ha semmi más nem bizonyintaná, hogy az ország törvényhozása egyszerüen csak a kapitalista osztály végrehajtó bizottsága, Taft elnök üzenete egymagában elegendő bizonyiték. Bármily rövid is az üzenet, sok kérdést ölel föl. S bárennyi kérdést ölel is föl, alig találunk köztük csak egyet is, mely ne a kapitalista osztálynak, hanem a munkásosztálynak érdekeit igyekeznék előmozditani.

Megemlékezik az elnök elsősorban az Egyesült Államoknak a különböző államokhoz való viszonyáról. Beszámol az adminisztrációnak a kapitalisták érdekében külföldön végzett munkájáról. Az északamerikai vizeken harcolt az angol kapitalisták ellen, hogy a halászati jogot az amerikai kapitalisták részére biztositsa s az ügyet a hágai nemzetközi bíróság elé vitte. Afrikában lépéseket tett Liberiának, az amerikai négerek által alapitott köztársaságnak megszilárditására, hogy Amerika kereskedelmének szilárd pontot biztositson az afrikai talajon az európai tőke versenyével szemben. Utalt az amerikai misszionáriusok munkájára a közeli keleten, Törökországban és Perzsiában, amely országokban "az amerikai iskolák s misszionáriusok munkája folytán kereskedelmünk nagy fejlődése várható." Nem feledkezett meg eközben a kormány a távoli keletről sem, Mandzsuriáról, Kináról, Japánról. Japánnal szemben megvédte az amerikai kapitalisták érdekeit, amennyiben meggátolta hogy Japán bányászati monopoliumot hozzon létre az Antung—Mukden vasutvonal mentén s kizárja az amerikai kapitalistákat. Eközben Délamerikában Boliviát s Perut összebékitette, nehogy a két köztársaság között folyó harc zavaró hatással legyen az Egyesült Államok délamerikai kereskedelmére.

Ennyi mindent végzett a kormány a külföldön a kapitalista osztály érdekében s hogy a jövőben még többet végezhessen, fölszólitja az elnök a kongresszust, hogy fogadja el Knox államtitkár tervezetét mely szerint ipari és kereskedelmi szempontok által meghatározott kerületekre osztassék föl az egész világ s ezekben a kerületekben hivatalokat állitanának, melyeknek kizárólagos hivatása az ipari és kereskedelmi viszonyok tanulmányozása abból a célból, hogy az amerikai tőke versenye elősegitessék. Megjegyzi az elnök, hogy "ilyen hivatalokat már fölállitottak a nagyobb kereskedelmi országok s elvetni az államtitkár tervezetét annyi volna, mint akadályokat görditeni a kormány elé a kereskedelmi verseny harcaiban."

Az adminisztrációnak összes külföldi tevékenysége a kereskedő kapitalisták védelmezésében s támogatásában merült ki; amint az elnök irja "ez az adminisztráció a Department of State és a külügyi hivatalok utján megadja a megillető támogatást a törvényes és üdvös amerikai vállalatoknak a külföldön s a támogatás mértéke attól függ, hogy a vállalatból mennyi haszon hárul a nemzetre. Egy polgár sem szerződés utján, sem másként nem képes jogait biztositani s viszont a kormány nem térhet ki ama kötelesség alól, hogy polgárait megvédelmezze, ha tulajdonjogaik a külföldön veszélyben forognak."

Ennek mintegy igazolásául megemlékezik az elnök a nicaraguai ügyekről, az eddig tett intézkedésekről s igéri a kongresszusnak, hogy rövid időn belül külön üzenetet küld, mely ezzel a kérdéssel foglalkozik. Addig is biztositja a kongresszust, hogy az amerikai "érdeket" védni fogja a kormány.

Amint kapitalista érdekek vezették az elnököt, midőn a külföldi ügyeket illető munkaprogrammot megszabta a kongresszus részére, épp ugy kapitalista érdekek irányitották a belügyeknél is.

Mindenekfölött takarékosságra figyelmeztet az elnök a kongresszust. Az idei költségvetés minden valószinüség szerint hetvenhetvenöt millió dollár deficitet fog fölmutatni, melyet a mult évi deficittel együtt fedezni kellene, anélkül hogy a kapitalista profitból ujra több részt követelne a törvényhozás. A jövő évi költségvetés tételeit a pénzügyminiszternek annyira sikerült leszoritani, hogy ujabb adók nélkül is körülbelül harminc millió dollár lesz a fölösleg, föltéve, hogy a kongresszus nem módositja a pénzügyi javaslatot.

Azonban bármennyire fontos legyen is a takarékosság kérdése, még fontosabb az elnök szemében, hogy hatalmas hadsereg álljon készen a kapitalista érdekek megvédelmezésére az ország határán kivül és belül. Uj katonai erődítmények épitését ajánlja s kilátásba helyezi, hogy a katonai reformok kérdésével is külön üzenetben foglalkozik.

Különös pártfogásába ajánlja az elnök a kongresszusnak a hajótársulatokat. Fölszólitja törvény alkotására, mely ugy a keleti, mint a nyugati partok hajótársulatait állami szubvencióban részesiti, hogy az idegen hajótársulatokkal szemben a versenyt sikerrel vehessék föl.

Válaszképpen arra a hirre, hogy egyes törvényhozók javaslatot fognak benyujtani, hogy a kongresszus nevezzen ki bizottságot a cukortrust csalásainak megvizsgálására, egyenesen arra kéri Taft a kongresszust, hogy a jelenben tartózkodjék minden vizsgálattól, mivel "a kormány az American Sugar Refining Companytól megkapta azokat az összegeket, amelyektől csalárd uton megfosztották s a megállapodás szerint a kormány föntartotta magának a jogot, hogy bünvádat emeljen azok ellen, akik a csalást elkövették. Ez a bünpör folyamatban van s csak zavarólag hatna a pör folyamatára minden ujabb vizsgálat."

Latra vetjük, mérlegeljük az üzenet egyes pontjait, a kongresszus jövő munkaprogramját s mindössze két olyan részt találunk benne, mely a munkásosztályt is érdekli.

Az első a fehér rabszolgakereskedés elnyomása. Ez általános érdek. Hogy mekkora méreteket öltött, azt misem bizonyitja jobban, minthogy az elnöki üzenet kénytelen foglalkozni a kérdéssel. Ötvenezer dollárnak a megszavazását kéri az elnök a fehér rabszolgák árusitó és vevői ellen folytatandó hadjárat költségeire. Talán mondanunk sem kell, hogy a kongresszus, még ha komolyan törekednék is a baj megszüntetésére, képtelen lesz rá, mivel az igazi ok maga a kapitalizmus.

A másik rész, mely a munkásosztályt érdekli, az injunction-kérdés. Az elnök szabályozni akarja az injunction kibocsájtásokat. Ajánlja a törvényhozásnak, hogy alkosson törvényt, mely szerint egy törvényszék nem bocsájthat ki utasitó vagy tiltó rendeletet, mielőtt a törvényszék a feleket meg nem hallgatta volna.

Föltéve, hogy a kongresszus elfogadja az elnök javaslatát, az injunction kibocsájtásának joga még mindig megmarad a birák kezében s ha a trustellenes törvényt, melyet egyenesen és kizárólag a nagytőke ellen hoztak, akik a kongresszussal elfogadtatták, — ha a trustellenes törvényt a munkások ellen tudták forditani az injunctionokat az elnök által kivánt módositásokkal föltétlenül a munkások ellen fordithatják.

A kongresszustól a munkásosztály nem várhat semmi jót. Amint az elnöki üzenet bizonyitja, a törvényhozás munkája majdnem kizárólag kapitalistákat érdeklő ügyek lebonyolitásából áll s ahol a munkásérdekekkel foglalkoznak, ott sincs köszönet benne.

—o—

TÜZ A BROOKLYN-I JAVITÓINTÉZETBEN.

A brooklyni javitóintézetről, — melynek ügyeiről már több izben irtunk, — a vizsgálóbizottság a többek között azt is jelentette, hogy tüzveszélyes. Bár a bizottság az intézet fölszlatását ajánlotta, még semmi intézkedés nem történt.

A napokban azután tényleg tüz ütött ki, melyet azonban szerencsére hamarosan elfojtottak. Mikor a fiukat összeszámlálták, kiderült, hogy a nagy zavarban négy fiu megszökött.

A fiukat a rendőrség körözi. Az intézetet pedig még mindig nem zárták le. Mintha csak arra várnának, hogy valami jótékony tüvész tényleg elpusztitsa s fölöslegessé tegyen minden intézkedést.

HÓVIHAROK A NYUGATON.

Chicagotól kezdve nyugatra már napok óta hatalmas hóviharok dühöngenek. Chicagoban s a Michigan tó környékén vasárnap kezdődött a vihar esővel, majd havazni kezdett s a hófuvások miatt az összes nyugati és északnyugtai vasutak késve érkeztek. A hajóközlekedés pedig a Michigan-en majdnem teljesen szünetelt.

Kedden a viharhoz hatalmas fagy járult, mely három embernek okozta halálát.

A vihar átcsapott a délnyugati államokra is s Oklahomában, Kansasban a hőmérő 30—40 fokra szállt a fagypont alá.

FÖLHIVÁS

szövetségünk osztályaihoz és tagjaihoz.

A chicagoi 19-ik osztály november 26-án tartott rendes havi gyülésén a Népakarat ügye és az elmult verseny eredménye tárgyaltatott. Ezen gyülés megbizásából az alantiakra hivom föl az osztályok és az elvtársak figyelmét.

Hozzánk érkezett fátyolozott hir szerint, vannak osztályok és egyes elvtársak, kik azon a véleményen vannak, hogy osztályunk nem egészen jogosan nyerte meg az utolsó verseny első diját. Ezen nézet helyességét azzal vélik bizonyitani, hogy a chicagoi magyarság számához arányitva osztályunk nem fejtette ki a kellő munkát, legalább nem annyira, mint a kisebb városbeli szervezetek.

Ezen érv nem állja meg a helyét két okból. Először, a verseny eredménye nem köztünk és a jelentéktelen számu magyarsággal biró városok közt, hanem éppen azok közt folyt, ahol ugyanannyi, sőt több magyar van, mint itt, például: Cleveland, Philadelphia, St. Louis, New York és Detroit. Miért nem igyekeztek ezek az osztályok jobban.Ha meg akarták mutatni, hogy "vagyok olyan legény mint te", ugy dolgoztak volna még jobban és nem lenne most ok az elégedetlenkedésre. Másodszor a verseny szabályainak minden tekintetben eleget tettünk és munkánk eredményével meg vagyunk elégedve.

Az első dijhoz föltétlen jogunkat meg akarjuk erősiteni. Evégből fölhivjuk a szövetség bármelyik két osztályát, hogy a 19-ik osztállyal vegyenek föl uj versenyt két hónap időtartamra. A 19-ik osztály hajlandó egymaga a szövetség két legerősebb osztályával szemben fölvenni a versenyt.

Föltételek: Időtartam január 1-től február 28-ig. A versenyben érvényesek az uj és folytatólagos előfizetések és az uj hirdetések. Az eredmény megállapitása a központi vezetőség által történjen s a verseny folyamata ennek a bizottságnak ellenőrzése alatt álljon. A vesztőfél a most befejezett verseny nyeremény tárgyainak beszerzési árához 25 dollárral hozzájárul.

Ezzel aversenynyel háromszoros eredményt érnénk el. Először : a 25 dollár nagyban segitené a 85 dolláros könyvtár beszerzését. Másodszor: a három osztály versenye tettre serkentené a többi osztályokat is és a Népakarat s a mozgalom ügyét nagyban elősegitené. Harmadszor, bizonyitaná, mennyire állja meg helyét azon állitás, hogy a 19-ik osztály nem egészen érdemli meg az első dijat.

Elvtársak! Csak három heti időnk van a határozatra. Siessenek! A gyors elintézés céljából az osztályok egyenesen a központhoz irjanak. A jelentkezett osztályok közül a központi vezetőség ki fog választani két osztályt, azokat összeköttetésbe hozza s mi ez ellen a határozat elen semmi kifogást nem emelünk, hanem hozzá fogunk a mnukához.

Lássuk, "ki a legény a csárdában?"

A 19-ik osztály nevében

Friedman Ignátz.

*

Fölösleges kommentárt füznünk chicagoi elvtársaink fölhivásához. A verseny, mely a fölhivás nyomán megindul, nagyban előre segiti a mozgalom ügyét.

Fölszólitjuk az osztályokat, melyek a chicagoiak kihivást elfogadják, jelentsék ezt haladéktalanul a vezetőségnek, hogy az a jelentkezők közül kiválaszthassa azt a két osztályt, mely a chicagoiakkal fölveszi a versenyt.

A VÁROS, A KOMPÁNIA, MEG A BIRÓ.

Öt évvel ezelőtt történt, hogy a Missouri-állambeli Carthage város keményen összeküönbözött a Carthage Water & Power Co.-val, mely a város részére a vizet szolgáltatta.

A városi tanács végre is elhatározta, hogy a társulattól megvonja az engedélyt s maga épit vizvezetéket s viztartókat. Természetes, hogy a társulat erre nem várt, mig az uj vizmüvek elkészülnek, hanem elzáratta a vizet. Azonban a város tizenötezer lakosával viz nélkül nem maradhatott s bár a derék városi tanács maga is irtózik a "take and hold"-tól, lefoglalta vizmüveket, ugy okoskodván, hogy "szükség törvényt bont."

A társulat pörre vitte a dolgot s Philips szövetségi biró ugy gondolkodik, hogy a törvénynek a szükség fölött kell állnia s injunctiont készül kiadni, melyben a várost eltiltja attól, hogy a társulat tulajdona fölött rendelkezzék.

A városi tanács most nagy viztartányokban vizet gyüjtet, hogy az injunction kibocsájtása esetén legyen néhány napi vizkészlete, amig a társulattal kiegyez. A város lakói pedig kijelentették, hogy fütyülnek az injunctionra, bilenóra, nekik viz kell s onnan fognak venni ahol találnak.

ESEMÉNYEK.

A KOLDUSOK ELLEN.

Szegény kapitalisták! Mennyi ügygyel-bajjal, mennyi kinnal, mennyi gazsággal kaparják, lopják, zsarolják, rabolják össze tőkéiket. Elsősorban a munkásokkal gyülik meg a bajuk, akik csak nem akarják belátni, hogy az ő munkájuk gyümölcsét jogosan foglalják le maguknak a kapitalisták. S nemcsak, hogy nem látják ezt be, hanem tiltakoznak, sőt küzdenek is ellene. Örökös gondot, aggodalmat okoznak a kapitalistáknak folytonos ipari harcaikkal, sztrájkjaikkal, szervezkedésükkel. Ha munkásaikkal végeztek, ha sikerült egy időre megtörni, leverni vagy a lepénzelt munkáshadnagyok által félrevezetni őket, akkor meg egymással akadnak össze. Ott van az átkozott verseny, melyben vagy bukni, vagy buktatni kell. Egyik kapitalista sem tudja, hogy a másik mikor támadja orozva hátba, mikor rántja ki a gyékényt alóla.

S ha megáll a lábán munkásaival s versenytársaival szemben, ha szerencsésen összerabolt egy csomó profitot, jönnek az aratásra, akik épp ugy mint ő, nem vetettek. S számosan vannak. Egyik részük részt követel, másik részt kér a profitból. Jön például az állam és a község, bezörget az adóért. Megfizeti, mert hiszen ez a kisebbik baj. Nagyobb baj volna, ha meg nem fizetné s igy nem lehetne állam és község, mely törvényeivel, biráival, katonáival, rendőreivel megvédelmezi szükség esetén. A követelők után jönnek, akik csak kérnek, de akiket szintén nem lehet lerázni a nyakukról: a koldusok. Egy egész osztály, melyet a kapitalizmus teremtett meg. Azoknak az osztálya, melyet nemcsak az összes anyagi, hanem az összes szellemi javaktól is megfosztott, — az önérzettől, a férfiasságtól, a becsületérzéstől. Előállnak, mint a kapitalizmus büneinek megtestesülése s markukat tartják a kapitalisták elé: ti tettetek azzá, amik vagyunk, — gondoskodjatok rólunk.

S a kapitalisták gondoskodnak róluk.. Dehogy humanizmusból, dehogy filantrópiából. Egyszerüen azért, mert kénytelenek vele. Mert veszedelmes ez a mindenétől megfosztott s mindenre kész tömeg.

Hanem ami sok, az sok. Az Egyesült Államok koldusai a kapitalista profitból már olyan részt hasitanak ki, hogy a kapitalisták védekezésre gondolnak.

A new yorki Charity Organization Society kezdeményezésére megalakult a "National Association for the Prevention of Mendicancy and Charitable Imposture", — nemzeti társulat a csalások elháritására a koldulás és jótékonyság terén. James Forbes, az uj társulat igazgatója már be is szerezte nyolcszáz professzionális koldusnak arcképét, — a leghiresebbekét, — az ország nagyobb városaiból s a rendőrségek s különböző jótékony társulatok segitségével reméli, hogy hamarosan beszerez még néhány ezret. Azonkivül nem kevesebb, mint kilencezer történetet gyüjtött össze arról, hogy a professzionális koldusok különböző fajai milyen fogásokkal nyultak bele a jótékony szervezetek pénztáraiba. Az igazgató nyilatkozata szerint a társulatnak nem annyira az lesz a célja, hogy elnyomja ezeket a professzionális koldusokat, hanem inkább az, hogy megakadályozza őket mesterkedéseikben.

Hát csak védelmezze a profitot a paraziták egyik osztálya a paraziták másik osztálya ellen. Ebben a társadalomban az ilyen védő hadjáratnak helye van. Nem lesz majd helye abban a társadalomban, melyben nem lesznek sem koldusok, sem profitjukat védő kapitalisták.

—:o:—

A MEGOLDOTT PROBLÉMA.

A jó öreg Charles W. Eliot' mióta a Harward egyetem igazgatásáról lemondott, problémák megoldásán töri a fejét. Minden nap megold egy problzmát.

Legutóbb a nőkérdést oldotta meg az öreg, még hozzá bámulatos könnyedséggel.

Mindenekelőtt megállapitotta, hogy a nőnek a helye nem az üzletben, az irodákban, a társadalmi mozgalmakban, haonem kizárólag otthon van. Ha a nő esetleg azt a kifogást emelné, hogy képességeinek kifejtése nem merülhet ki a főzésben és takaritásban s hogy neki is joga van bizonyos intellektuális életre, — azon is lehet segiteni. Öt-hat gyerek megteszi.

"A gyermek megérkezésével — mondja Eliot — az anya uj örömöket s uj aggodalmakat ismer meg, azonkivül uj dolgokat tanul s ujabb nehézségeket lesz kénytelen leküzdeni. A gyermekek nevelésénél az anya mély megfigyeléseket tehet. Különböző természetü gyermekei között összehasonlitó tanulmányozást folytathat, türelemre s gyöngéd elhatározottságra tehet szert s ezek épp ugy intellektuális, mint erkölcsi jellemvonások is. Több gyermeknek — négy, öt vagy hat gyermeknek — anyja sokkal több alkalommal bir intellektualitásának kifejlesztésére, mint egy-két gyermeknek az anyja, mivel nagy családban a gyermekek között többféle képeség és hajlam mutatkozik s a gyermekek többféle s érdekes hatást gyakorolnak az anyára. Mihelyt az iskoláztatás megkezdődik, a gyermekeket figyelemmel kisérő anya szinte ujra járja az iskolát. Midőn afiu vagy a leány a kollégiumba kerül, az anya látóköre is kiterjed" stb stb.

Mindezekből pedik következik, hogy

"az ilyen célra való törekvés értelmi gyönyör s egyuttal civilizáló hatás a háztartásra, a szomszédokra s az egész nemzetre."

Ime, meg van oldva a nőkérdés nagy problémája. Csak egy-két részletkérdésről feledkezett meg aderék ex-pedagogus. Miként élvezheti például az értelmi gyönyört s miként gyakorolhatja a civilizáló hatást a háztartásra, a szomszédokra s a nemzetre az a sok százezer nő, aki napról-napra a gyárakban kénytelen görnyedni s gyermekei nevelését kénytelen az utcára bizni? Vagy mi történjék azzal a sok százezer nővel, akit a kapitalizmus megfoszt a családi élettől? Vagy miként fogunk állni azzal a sok százezer családdal, melynek gyermekei 8—10 éves korukban az iskolák, a kollégiumok helyett a gyárakba kerülnek?

Ezeket Eliot nem vette számitásba a probléma megoldásánál. No igen, mert akkor egy kissé nehezebb volna a kapitalisták kedvenc pedagogusának problémákat oldogatni.

—:o:—

A VÁLASZTÁSOK UTÓHANGJAI.

Három törvényszék, a Court of General Sessions-nek két ága s a Supreme Courtnak bünügyi ága egyébbel sem foglalkozik jelenleg, mint a választásokon elkövetett csalásoknak s visszaéléseknek vizsgálatával.

Érdekesek ezek a tárgyalások. Elzüllött, kétes exisztenciáju alakok állnak a birák előtt. Az egyik szavazott, noha nem volt szavazójoga. A másiknak volt joga szavazni, de nemcsak a saját neve, hanem másnak a neve alatt is szavazott. A harmadik sorra járta a szavazóhelyiségeket s mindegyik helyen leadta szavazatát. A negyedik átrándult idegen kerületekbe is. Az ötödik összeverte az ellenpárt szavazóit. A hatodik ellopta a szavazóboxot vagy kilopott egy csomó szavazócédulát. A hetedik meghamisotta a leadott szavazólapokat és igy tovább végtelen változatban.

A három törvényszék birái irgalmatlanul sujtottak le a bünösök fejére. Csakugy hullottak a három, hat s kilenc havi börtönre szóló itéletek.

Vajjon mi érdeküek lehet ezeknek a szerencsétlen alakoknak, hogy igy törekedtek a választások meghamisitására s kockáztatták azt, hogy valamelyik dologhzba küldjék őket követ törni?

Annyi bizonyos, hogy azok az emberek, akik most a törvényszék elé kerültek, egyik párttól sem várhatták, hogy annak győzelme esetén zsiros hivatalokra vagy még zsirosabb szerződésekre tegyenek szert. A választás eredményétől, bármilyen legyen is az, egyáltalán semmit sem várhattak. De az még bizonyosabb, hogy pusztán egyéni kedvtelésből sem végezték ezt a kockázatos munkát. Valamit valakitől kellett kapniok ezért. S kaptak is. Öt-tiz dollárt fejenkint a politikai kerületek kapitányaitól. Hát ezek honnét veték a pénzt? Itt már teljesen elvesznek a nyomozás szálai. Mindössze anyit tudunk, hogy a republikánus jelöltnek személyesen ötezer dollárba, a republikánus bizottságnak pedig kétszázötvenezer dollárba került a választás, hogy a Tammany Hall költségeiről ne beszéljünk. Tudja mindenki, hogy az öt-tiz dollárosok nem az égből, hanem a pártkasszákból hullottak.

A bünösök közül egy csomó hurokra került. De hol vannak az értelmi szerzők? Erre nem kiváncsi a törvényszék. Ezt nem kutatják a birák. Fölösleges is kutatniok, mert tudják. Az értelmi szerző esetleg éppen ott huzódik meg annak a politikus birónak a talárjában, aki a három-, hat- és kilenchavi börtönbüntetéseket osztogatja.

ELVTÁRSAK!

OLVASSÁTOK ÉS TERJESSZÉTEK A NÉPAKARATOT.

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP.
A Szocialista Munkáspárt hivatalos lapja.

Kiadja az
Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: 528 E. 6th St. New York, N. Y.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Előfizetési árak:

Egész évre	$2.00
Fél évre	1.00
Negyed évre	0.50
Európába egy évre	12 korona

Egyes szám ára 2 cent.

A Munkás Betegsegélyző Szövetség hivatalos lapja.

NÉPAKARAT

Published by the Hungarian Socialist Labor Federation of America. 528 E. 6th St. New York, N. Y.

Ch. ROTHFISER, National Secretary.
A. WALDMANN, National Treasurer.

Issued every Tuesday and Friday.

Subscription yearly	$2.00
Single copies	0.02

Entered as Second Class Mail Matter August 28, 1907. at the Post Office of New York, N. Y.

New York, FRIDAY, December 10.

KORPORÁCIÓK ÉS KAPITALISTÁK.

A legjobb tanubizonyság az, melyet egy ember önmaga szolgáltat önmaga ellen. Az alábbi nyilatkozat, mely a napokban egy, a kapitalista osztályhoz tartozó bánytársulat részéről látott napvilágot, éppen igy döntő tanubizonyságul vehető.

Azt mondta ennek a bányatársulatnak az egyik tagja:

"Az Egyesült Államok korporációinak kilenctized része csak födözetül szolgál a tulajdonosoknak, hogy baj esetén megmentse őket a következmnéyektől, melyek a tulajdonosokat érnék."

Általánosan ismert tény, hogy egy korporáció csak "törvényes fikció". Társulat, mely csak névleg van s éppen ezért a törvényes ügyekben olyan előnyöket élvez, aminőket egy személy sem élvezhetne. Árnyhoz lehetne hasonlitani, melyet hiába akar az ember megmarkolni: kisiklik a kézből.

Egy korporáció ugyszólván azt tehet, amit akar. Ha felelősségre vonják, egy kis büvészkedés a részvényekkel, egy kompániának szervezése, mely átvegye azokat — s rendben van minden. A korporáció kisiklott a kézből. Megsebezhetetlen, mint az osztriga a kagylójában. A legrosszabb esetben birságot rónak a korporációra, azonban a személyek, melyek alkotják, szabadon mehetnek; nem lehet megfogni, megbüntetni őket s éppen ezért mindig készek arra, hogy bünös üzelmeiket ismét elölről kezdjék. Igy aztán tényleg megfelel a valóságnak az a nyilatkozat, hogy a korporációk kilenctized része csak arra való, hogy egyes embereket a törvény fölé emeljen.

Azonban nem volt ez mindig igy. A korporációk létezésének eredetileg törvényes és szilárd alapja volt. Egy korporáció haladó testület volt, amely olyan vállalatokból alakult, melyek ezelőtt versenyben álltak egymással. A korporáció az ipari ellenségeskedés helyébe harmóniát teremtett a kapitalista vállalatok között s a termelés költségeit csökkentette. Ezt a célját még ma is betölti, de ezenkivül már független célt is szolgál egyre nagyobb mértékben. Azt a célt, hogy saját törvénytelenségeinek következményei ellen takaróul szolgáljon. Ez a cél annyira elsőrendüvé vált, hogy ma már még a kapitalista körökben is el kell ismerni hogy a korporációk kilenctized része csak a törvények megkerülésére szolgáló eszköz.

Igy vagyunk a kapitalistával is. Eredetileg, bár bün és erőszak volt az eszköze, a termelésnek rendszeresitésében, gazdaságossá tételében hasznos helyet töltött be, mint az ipar kapitánya. Ezzel együtt azonban más funkciója is akadt: legyürni azokat az erőket, melyek máskülönben őt buktatták volna meg. Ma pedig már az ipar tulajdonképpeni vezetését másra ruházta át. Átadta az ipar vezetését gyárigazgatóinak, superintendentjeinek, maga pedig a legtöbb esetben csak azt a funkciót végzi, hogy másokat letörjön, jármába kényszeritsen, az egész társadalmat zsákmányolásának terévé tegye.

Amint a korporációknak, ugy a kapitalistáknak kilenctized részére is teljes bizonyossággal mondható, hogy csak arra szolgálnak, hogy törvénytelen eszközökkel áldozatukká tegyék s megbénitsák, nem pedig hogy törvényes eszközökkel előresegitsék a társadalmat.

A korporációk és a kapitalisták olyan világot vetnek egymásra, melyben látjuk, hogy mind a kettő teljesen megérett már a pusztulásra. **Daily People.**

"A szegénységnek okai, — irja a Metropolitan Magazine, — egészségtelen és veszedelmes munka, munkanélküliség, alacsony bérek, ipari balesetek, ipari válságok, egészségtelen lakások és mühelyek, gyermekmunka, tulzsufoltság a városokban, tulhosszu munkaidő."

Mindez igaz. De miért nem irja meg azt, hogy ezeknek az okoknak mi az oka? Hiszen egyetlen szóval meg lehet mondani. Ezeknek az okoknak az oka a kapitalizmus.

Magyarországi hirek.

A KISSÁRMÁSI GÁZKITÖRÉS.

A kolozsmegyei Kissármás határában a Bolygó-rét szélén levő mélyfurásból nagymennyiségü földgáz tódul föl, amelyhez fogható gázkitörés egész Európában nincsen; csak Északamerikában találtak hasonlóan erős gázkutakat. A kissármási földigázt Papp Károly dr. állami geológus fedezte föl, aki 1907. évi mezőségi kutatásaiban észrevette, hogy a Bánffy-féle Bolygó-rét mocsaraiban pásztorgyerekek éjjelenkint meggyujtják a kiáramló gázt s a halványkékes bolygótüzzel rémitgetik a vidék lakosait. Mikor a fölfödözés nyomán megkezdték a mélyfurást, már a huszadik méterből tetemes gáz csapott föl, ami azután a kétszáz méter mélységben olyan erejüvé fokozódott, hogy ökölnyi kavicsokat dobott föl a magasba; 302 méter mélységből olyan erővel tódult föl a methangáz, hogy már a közeli vasuti pályatestet is veszélyeztette. Jelenleg a föld szinéről hat méter magasra kiálló csőből szabadon tör ki a gáz. Süvitése oly erős, hogy tiz kilométernyire elhallatszik. A csőből másodpercenkint két köbméter gáz tódul ki, ami huszezer lóerőt képvisel. Megállapitották, hogy a kiömlő gáz nyomása száz atmoszférán fölül van. A bizottság véleménye szerint a gáz elfogyásától nem kell félni, mert ha évtizedek multán a gáz nyomása csökkenne is, a szomszédos Bánffy báró-féle Bolygó-réten ujabb furással mindig lehet tetemes gázt föltárni. A pénzügyminiszterium a szakértők javaslatára a gázkut kihasználásának jogát megvette Veszprémy Antal birtokostól százezer koronáért.

LELEPLEZETT HUSUZSORÁS.

A VI. kerületi előljáróságra névtelen följelentés érkezett, amelyben elmondja valaki, hogy Rothschild Adolf Szabolcs-utca 30. szám alatti hentesüzletében romlott husból készitik a hurkákat. A följelentés alapján a kerületi tisztiorvos, egy vásárfölügyelő és két rendőr kiséretében megjelent a Rothschild mühelyben. A mühelyben épp javában dolgoztak. Öt ember darálta a hust, amelynek romlott voltát rögtön elárulta az a szinte elviselhetetlen büz, amely az egész mühelyt betöltötte. A mühelyben a legnagyobb rendetlenséget találták. A falak telve vérrel, piszkosak, mindenütt undoritó, bühödt szagu huscafatok feküdtek. A tiszti orvos nyomban megvizsgálta a földolgozásra váró hust és miután romlottnak találta, elkobozta. Ugyszintén a beleket is, amelyek egytől-egyig piszkosak, tisztátlanok voltak. azonkivül mintákat vett az összes meglévő és eladásra szánt husfélékből. Ugy ezeket, mint az elkobzott nyers hust a városi vegyészhez szállitották, aki vizsgálat alá fogja mindannyit venni.

HÁROM LEÁNY APAGYILKOSSÁGA.

Borzalmas kegyetlenségü apagyilkosság történt a Mezőtelegd (Biharm.) mellett levő Pusztaujlak községben. Három fiatal leány a gyilkosság részese, anyjukkal szövetkezve követték el rémes tettüket. Olajas Juliánna és Mária nagyváradi cselédlányok a gyilkosok, anyjuk és Zsuzsa testvérük segitségükre volt — és ágyában, alvás közben ölték meg apjukat, a szerencsétlen Olajos Károlyt. Az áldozat holttestét elrejtették a leányok és visszautaztak Nagyváradra, ahol mint cselédek szolgálatban állanak. A nagyváradi rendőrség neszét vette a dolognak, két detektiv kinyomozta a tetteseket, aki nyomban mindent beismertek. A rendőrség erre telefonon hivta föl a pusztaujlaki előljáróságot, hogy keressék meg Olajos Károlyt, mert meggyilkolták és a bünösök elrejtették tetemét. A mitsem sejtő községi előljáróság a mezőtelegdi csendőrség segélyével föl is találta a meggyilkolt apát egy kert alatti körtefa tövében.

A PLÉBÁNOS ÉS A PÜSPÖK.

Nagy föltünést keltett tavaly az a pör, melyet Parvy Sándor szepesi püspök panaszára inditottak Kovács Klotild és társai ellen. A pörben tanuképp hallgatták ki a papgazdaszszony volt plébánosát, Platthy Zsigmondot, aki sulyos vádakat emelt a püspök ellen, de a biróság nem eskette meg. Platthynak emiatt fölöttes egyházi hatóságával is meggyült a baja. Fölfüggesztették a fővárosi hitoktatói állásától s eltiltották, hogy mindazon helyeken müködést fejtsen ki, ahol a Párvy-féle bünpör ismeretes. Az itélet fölebbezés folytán a primási szentszék elé került, ahol maga Vaszary Kolozs hercegprimás elnökölt. A primási szentszék ugy döntött, hogy Platthy "lelki gyakorlatok" tartása végett nyolc napra kolostorba vonuljon.

A SUPREME COURT ELŐTT.

December 6-án az Egyesült Államok Supreme Coutrja helyet adott Gompersék fölebbezésének a Wright biró s a District Court of Appeals által megerősitett itélet ellen.

A Supreme Court végzése folytán az egész ügynek tárgyalása a főtörvényszékhez kerül s igy ebben a jelentékeny ügyben az ország főbirái fognak dönteni.

A MUNKA VILÁGÁBÓL.

A váltóőrök sztrájkja.

Az a sztrájk, melyet az északnyugati államokban kétezerhatszáz váltóőr inditott tizenhárom vasuti társulat ellen, — ha a jelek nem csalnak, — Amerika leghatalmasabb vasuti sztrájkjává fog kifejlődni.

Eddig csak arról volt szó, hogy a váltóőrök kapjanak-e óránkint hat cent bérjavitást. Ma már nem az a kérdés. A szövetkezett vasuttársulatok s a szervezett vasuti munkások között hatalmi kérdéssé vált a küzdelem. A bérharc kapcsán el fog dőlni, hogy melyik fél az erősebb.

Északnyugaton a sztrájk teljes. A teherforgalom teljesen fönakadt s a társulatok annak az ezerötszáz sztrájktörőnek, akiket összetoborzott, nem tudják hasznát venni. Azonban a sztrájk idáig csak a Chicagotól nyugatra fekvő vonalakat érintette. Ma már titkos szavazással a keleti vasutak váltóőrei is kimondották, hogy beterjesztik követléseiket s pár napon belül tizenkilenc keleti vasuttársulat megbizottai fognak tárgyalni a keleti váltóőrök bizottságával s valószinü, hogy ezek a vasuttársulatok szolidaritást fognak vállalni a nyugatiakkal s vagy valamennyi megadja a követelést, vagy valamennyi meg fogja tagadni. Ez utóbbi esetben tizenötezer váltóőr lép sztrájkba s a harc kiterjed a Csendes oceán és Buffalo, délre pedig a Pittsburg, St. Louis és Kansas City közé eső vasutvonalakra. Ma még ugyszólván kiszámithatatlanok egy ilyen sztrájknak a következményei. De valószinü, hogy sulyosabbak lesznek, mint a nagy szénbányász sztrájk következményei voltak.

Pár nap kellett csak s a kétezerhatszáz ember sztrájkjának következményeképpen megakadt a forgalom, megálltak a gyárak számos nagy északnyugati városban, melyek aránylag jelentéktelen ipari centrumok. A sztrájknak a keleti államokra való kiterjesztése megbénitaná az Egyesült Államoknak legnagyobb, legjelentékenyebb ipari centrumait, Pittsburgot, New Yorkot, Chicagot, Buffalot, St. Louist, Kansas Cityt, nem is emlitve számtalan más kisebb várost. Alig van iparág, melyet pár nap alatt sulyosan ne érintene egy ilyen sztrájk.

Érthető izgalommal várják tehát annak a tárgyalásnak az eredményét, mely dönteni fog a kérdésben. Bár a vasutasok vezetői kijelentették, hogy a tárgyalás után ismét szavazás alá bocsájtják a sztrájk kérdését, egyuttal azt is kijelentették, hogy a szavazás pár nap alatt megtörténik s hogy a követelések visszautasitása esetén bizonyos a sztrájk kimondása.

Összesen öt különböző vasutas szövetség van s néhány vasuti vonalon az öt union között megegyezés van, hogy egyik csoportnak sztrájkja esetén a többi csoport is harcba lép s igy nincs kizárva az sem, hogy a küzdelem megindul az egész vonalon.

* * *

A varrólányok sztrájkja.

Hatalmas gyülést tartottak a new yorki sztrájkoló varrólányok a Hippodrome-ban. A gyülést a new yorki suffragettek hivták egybe részben a sztrájk érdekében, részben a nők szavazójogának propagálására.

Nyolcezeren szorongtak az óriási épületben s több ezernek nem jutott hely. A gyülésen a legkülönbözőbb szónokok beszéltek. Nők, férfiak; suffragettek, papok, munkásvezérek, politikusok. Az elhangzott beszédek nagy része teljesen ellentmondó volt, azonban egyben valamennyi megegyezett: valamennyi kitartásra buzditotta a sztrájkoló leányokat.

A sztrájkolók száma még folyton váltakozik. Mihelyt két-három mester jelentkezik, hogy megadja a követeléseket. A sztrájkbizottság rögtön két-három más mühely munkásait viszi sztrájkra. A harcot igy folytatni sokkal könnyebb s asegélyezés is hathatósabb.

* * *

A tőke szolgálatában.

Öt hónap óta folyik már a sztrájk Ohio államban Martyns Ferry és Bridgeport városokban az American Sheet and Tin Plate Company ellen, mely az acéltrustnak egyik kiegészitő társulata.

A hatalmas társulat idáig képtelen volt a sztrájk letörésére s most vérbe szeretné fojtani a munkások küzdelmét.

Agentprovokatőrjei belekötöttek néhány munkásba s revolverekt ránttottak elő. A munkások természetesen védekeztek s a provokatőrök huzták a rövidebbet.

A társulat csak erre várt. A következő nap már Harmon kormányzó kirendelte a csapatokat, az Ohio National Gardtól ezer fölfegyverzett emberállatot.

Azonkivül a társulat is fölesketett egy csomó rendőrt a saját költségén, hogy legyenek készen avérontásra.

A hadsereg a haza védelmére való! A tőkés és a munkás édes testvérek!

Martyns' Ferry és Bridgeport bizonyitják.

SZERVEZŐNK UTJA.

Országos szervezőnk, **Rothfiser Károly** elvtárs cime további értesitésig a következő: Charles Rothfiser, c. ó. I. Botos, 248 Mulbery St., **Barberton O.**

Külföldi hirek.

A PAPOK A POLITIKÁBAN.

Angolországban az alsóháznak és a lordok házának alkotmányos küzdelmében az uj választások fognak dönteni. Ha a választások a liberálisok győzelmével fognak végződni, a lordok által elvetett költségvetést az alsóház ujra meg fogja szavazni s ebben az esetben a lordoknak meg kell hátrálni, hacsak magát a lordok házának középkori intézményét nem akarják veszélyeztetni.

Az angol főpapság a canterbury-i érsek magatartását követve, a lordok házában tartózkodott a szavazástól s a költségvetési javaslattal szemben semleges álláspontra helyezkedett. Ebben az esetben a papi szimat fölmondta a szolgálatot: nem tudták teljes bizonysággal meghatározni, hogy melyik álláspont fog diadalmaskodni, következésképpen melyik mellett lesz célszerü állást foglalni.

Midőn a lordok házának döntése után az alsóház elfogadta a miniszterelnök inditványát, mely szerint a lordok határozata alkotmányellenesnek minősittetett s e határozatot az uj választások most már minden kétségen kivül meg fogják erősiteni, szint vallottak a papok is. A két legbefolyásosab papi lap, a "The Church Times" és a "The Christian World" kijelentette, hogy a papságnak a lordokkal szemben az alsóház mellett kell állást foglalni. Megnyilatkozott a National Council of Free Churches is, a szabad egyházak központi tanácsa. Kiáltványt bocsájtott ki, melyben kijelentette, hogy a lordok házának akciója lehetetlenné tesz minden reformot, tehát elitéli a lordokat. A york-i érsek is nyilatkozott a lordok ellen s bizonyosra vehető, hogy a választáson a papság minden befolyását a lordok ellen fogja irányitani.

A FRANCIA KORMÁNY PÖRÖL.

Emlitettük már, hogy Franciaországban, miután a papokat végképp kiakolbolitották az iskolákból, azzal akarnak bosszut állni, hogy sorra egyházi átok alá veti azokat a tankönyveket, melyek az "egyház szellemének" nem felelnek meg s arra izgatja a szülőket, hogy ilyen könyveknek használatát tiltsák meg gyermekeiknek.

December 5-én Barthon igazságügyminiszter utasitotta Grenoble kerületi ügyészét, hogy a helybeli pap ellen, aki az egyházi átkot kihirdette, inditson pört.

Ugyancsak több tantestület pört inditott azok ellen a püspökök és érsekek ellen, akik a szeptemberi pásztorleveleket aláirták, melyek a papságot fölszólitották az iskolák tankönyvei ellen való kampányra.

Érdekes az egyházak manőverezése. Az iskolákért folytatott harcában szeretné megszerezni a munkások támogatását s hogy célt érjen, az ipari harcokba beleszól a munkások javára. Igy Amiette párisi érsek kiáltványt bocsájtott ki, melyben helyesli a pékmühelyek munkásainak az éjjeli munka eltörlése végett inditott mozgalmát. Egy más pap pedig december 4-én egy gyülésen azt fejtegette, hogy az állami alkalmazottaknak épp ugy joguk van a sztrájkra, mint bármely más munkásnak.

Természetes, hogy a munkások átlátnak a szitán s a papságnak ez a fölkinálkozása nem téveszti meg őket.

KINA TILTAKOZÁSA.

A kinai kormány jegyzéket intézett a nagyhatalmakhoz, melyben tiltakozik az orosz kormánynak ama állitása ellen, hogy a mandzsuriai vasutak mentén az adminsztráció joga Oroszországot illeti meg.

A kinai kormány állitása szerint az orosz kormány megsértette ugy a portsmouthi, mint a harbini megállapodások pontjait.

A FENYEGETŐ TÜZHÁNYÓ.

Madridi jelentések szerint a Teneriffa szigetén levő tüzhányó hatalmas lávatömegeket önt magából és a tüzes láva nagy hömpölygéssel özönlik Santiago felé. A helység lakói a tengerpartra menekültek. A lakosságot nem fenyegeti veszedelem, mert a kormányzó biztos helyre vitette a népet, de az anyagi kár beláthatatlan lesz. A vulkán nagy kőszikiákat dob ki magából és forró hamueső esik. Éjszakánkint az ég vérvörös.

A KLERIKÁLIS KÉPVISELŐ ÉS AZ INTELLIGENCIA.

Luxenburgban a kamara közoktatásügyi bizottságának legutóbbi ülésén botrányos dolog történt. Két képviselő hajbakapott és alaposan elpáholták egymást. A bizottsági ülésen a leánygimnáziumnak adandó szubvenció ügyét tárgyalták, amelyet a klerikálisok elleneztek. Egyszerre csak Mark képviselő odakiáltott feléjük.

— Halljátok ti papok, azt hiszitek talán, hogy ti kisajátithatjátok és monopolizálhatjátok az intelligenciát?

Ez a kifakadás annyira dühbe hozott egy klerikális képviselőt, hogy Mark felé ugrott és arcul ütötte. Erre Mark torkon ragadta támadóját és a földre teperte. Jó ideig hemperegtek a földön, egymást fojtogatva és püfölve, amig nagynehezen szétválasztották őket.

TÁRCA.

A VAK KUTYÁJA.

— Irta **Paul Aréne.** —

Megálljon uram, megálljon!...

Visszafordultam e csüggedt hangu kiáltásra. Egy öreg ember ült a füben s botjával a levegőben hadonászott.

— Bocsásson meg uram, — mondta az öreg — vak vagyok s már több mint egy órája vesztegelek e helyen. ön az első, akinek lépteit a kavicsos uton meghallottam.

Megkérdezte, hogy ismerem-e a környéket. Azután megkért, hogy vezessem el oda, ahol a talált dolgokat, kocsikat, kutyákat stb.-bit megőrzik.

Utközben elbeszélte a szegény vak a kalandját. Foglalkozásszerü koldus volt. (Párison kivül a vakok egyéb foglalkozást nem igen üznek.) Amint két nappal ezelőtt kutyájával a nagy melegben sétára indult, eszébe jutott, hogy jó lenne betérni azon szerény korcsmácskák egyikébe, ahol olcsó pénzért olyan bort kap, amelyen legalább megérzik a szőllő ize.

Akármilyen szegény is az ember, mégis csak megszomjazik, ha reggeltől estig házról-házra jár a nagy utcák porában, — tette hozzá mintegy mentegetődzve.

Szerencsétlenségére azonban elaludt s csintalan kölykök fölhasználták az alkalmat, hogy ostoba tréfát üzzenek vele. Elvágták a kutya zsinórját s elvezették.

— Mert elvezették, uram, erőszakkal elcipelték. Önként sohasem hagyott volna el ez az állat azért, hogy őket kövesse... Nagyon jó kutya volt, uram!... Bourriquet-nek neveztem csupa barátságból. Néha nagyon csökönyös volt. Különösen, ha hébe-korba megszidtam. Ilyenkor a fejébe vette, hogy azért is másfelé vezet, mint én akarom.

Az utkaparó elmondta neki, hogy három gyanus külsejü fickót látott, akik valamilyen huncutságon mulattak s egy kutyát vezettek magukkal a város felé. Amikor a magára hagyott öreg csaknem kétségbeesetten sopánkodott, jószivü fuvarosok kocsijukra vették. Amint a városba ért, mindjárt tudakozódni kezdett. Többen elmondták neki, hogy tényleg láttak egy elhagyott kutyát, amelyre ráillett az öreg leirása. Két napig kereste Bourriquet-t és miután sehol sem találta, azt tanácsolták neki, hogy keresse föl azt a helyet, ahol a talált tárgyakat a hatóság megőrzi s a csavargó kutyákat is elhelyezik.

— Sohasem tudtam, uram, hogy ilyen hely is van. Ugylátszik oda csukják el a gazdátlan kutyákat. Ha pedig huszonnégy óra alatt nem keresik, — képzelje el, uram! — elpusztitják őket. Csak legalább Bourriquet ne legyen ott régóta. Különben is Bourriquet ravasz kutya, csak engemet ismer s nem egykönnyen hagyja magát elfogni.

Az öreggel tovább folytattuk utunkat. Folyton beszélt, hogy aggodalmát elnémitsa. Meglátszott rajta, hogy igen nyugtalankodik Bourriquet sorsa miatt.

Minél közelebb értünk célunkhoz, annál izgatottabb lett. Egészen elsápadt, amikor megálltunk s mondtam: "Itt vagyunk".

Sötét, mogorva épület előtt álltunk meg. Szegény öreg, bizonyára elrémült volna láttára.

A kapu fölött nagy, feketebetüs irás jelezte az épület rendeltetését.

Azt állitják, hogy az idehozott kutyák előre megsejtik sorsukat.

Becsöngettünk: Egy hivatalos sipkát viselő szolga nyitott kaput. Fölismert s barátságosan köszöntött.

— Egy vaknak a kutyáját tetszik keresni? Simára nyirt... bozontos farku... nem emlékszem ilyen kutyára. Mindamellett megnézhetjük. Tudja, nagyon sokat hoznak ide... Különösen az utóbbi napokban nagyon szigoruan járnak el a veszettség miatt...

Mosolyogva vezetet bennünket a piszkos udvar egyik zugában, ahol lécketrecben még néhány olyan kutya várt sorsára, amelyiket gazdája még eddig nem keresett.

Nem ugattak, amint közeledtünk megadással, bágyadt szemükkel melankólikusan néztek reánk.

Az öreg Bourriquet-t szólitotta. De Bourriquet nem adott életjelt magáról.

— Itt vannak mind, amelyeket tegnap összefogdostak — mondta a szolga.

— Hát azok, amelyeket tegnapelőtt fogtak el?

— Oh, azoknak jó dolguk van, ma reggel óta már pástétom sem kell nekik.

Az öreg már alig tudta rettegését palástolni s izgatottan, könyörgő hangon kérdezte:

— Szabad lenne talán azokat is megnézni? ... hogy egészen bizonyosak legyünk... ha megengedik...

— Mi sem könnyebb. Itt vannak mellettünk. Henry ma elkésett s még nem takaritotta el őket.

A mi elmaradt vidékünkön a szegény kutyák elpusztitására nem alkalmaznak olyan módszert, amely a tudománynak is becsületére válna. Egyszerüen fölakasztják őket.

Bolthajtásos helyiségben a köröskörül falbaerősitett fogasokon egy fél tucat kutya hullája lógott.

A falba vájt résen keresztül behatolt a napfény. Izzó vasrudhoz hasonló keskeny sugara bearanyozta a vörös piszokkal boritott követ s ezzel is emelte az előttünk elterülő kép borzalmát.

Elfogott az undor s az öreget is el akartam vezetni.

— Gyerünk innét, Bourriquet nincs itt.

De az öreg nem jött. Bizalmatlan volt. Maga akart meggyőződni mindenről. Lassan, reszkető kezeivel végigsimogatta a lelógó hullákat. Közbe-közbe habozott egy pillanatig; félt, hogy ráismer Bourriquetre. A harmadiknál láttam, amint összerezzent s ujra hozzáfogott néma vizsgálódásához.

Az ujabb tapogatózás azután megnyugtatta.

— Nagyon megijedtem, — mondta — ez itten nagyon hasonlitott hozzá, de mégsem az.

Végre az utolsót is megvizsgálta. Megkönnyebbült sóhajtással mondta:

— Maguk derék emberek, köszönöm a szivességüket. Higyjék el, hogy az a tudat, hogy Bourriquet itt pusztult el, sokáig nem hagyott volna nyugton... De ha most ide találnák hozni, ugy nem fogják megölni...

Az alkalmazott megigérte s hozzátette:

— Joga van megreklamálni a kutyáját, de minden reggel el kell jönni. Most különben tanácsolom, hogy várjon egy kissé. A nap lenyugvóban van s a kocsi hamarosan megérkezik a mai zsákmánynyal.

— Igaza volt. Néhány pillanat mulva a kocsi csakugyan megérkezett. Érkezését egy óriási csöngettyü hangja jelezte, amit a kocsi rácsozata mellett levő kutyák éktelen vonitással fogadtak.

Két hurokkal és kötéllel fölfegyverzett ember kisérte a kocsit.

Amint alécketrechez értek, leeresztették a nagy csapóajtót, ugy hogy a kocsi egy nagy egérfogóhoz hasonlitott. A kutyák azonban, ugylátszik, sejtették sorsukat s nem akartak kijönni a kocsiból.

— Bourriquet! itt vagy? — kérdezte gyöngéden az öreg. — Vad örömmel csaholva egy kutya rohant elő.

— Oh, Bourriquet!... Az ostoba, mégis csak elfogatta magát!

Bourriquet kinyujtotta nyakát, hogy kötelékét leoldhassák, miközben gazdája kezét nyaldosta.

Mialatt suttyomban kifizettem a költségeket, az öreg vak kutyáját szólitotta:

— Gyere Bourriquet, vezess ki a szabadba. Gyere, hagyjuk itt ezt a helyet, ahol rossz emberek fölakasztják a kutyákat.

PARR VALLOMÁSA.

A United States Circuit Court előtt a cukortrust alkalmazottai ellen folyó bünpörben az ügyészeknek sikerült elfogadtatni a törvényszékkel Richard Parr vallomását, aki annak idején, mint a vámhivatal mérlegelője, fölfödözte azt az acélrugót a mérlegen, melynek müködése által a lemérlegelt cukor sulyát a mérleg hamisan mutatta.

A trust alkalmazottainak ügyésze minden elképzelhető kifogást fölhozott az ellen, hogy a törvényszék Parr tanuskodását elfogadja, azonban Martin biró az államügyésznek adott igazat, aki a tanuskodás jogosságát vitatta.

Parr vallomásának lényege a következő:

1907 november 20-án Parr az 1. számu mérlegelőhöz közeledett, ahol ketten dolgoztak: Japha, a kormány mérlegelője és Kehoe, a trust mérlegelője. Parr ebben az időben fölülvizsgálatra volt kiküldve s Japha, midőn meglátta, fölállott, hogy helyet adjon neki. Parr munkájának folytatására utasitotta s eközben észrevette, hogy Kehoe a mérlegelő deszkája alatt az egyik kezével babrált valamit.

Rögtön odament, gyufát gyujtott s az asztallap alá nézett s észrevette egy kis lyukban a rugót, mely összeköttetésben volt a mérleggel s ki lehetett akasztani.

Kehoe hol elpirult, hol elsápadt. Parr kérdésére, hogy mióta használja ezt a rugót, nem felelt.

Parr rögtön telefonált a Surveyor hivatalába, hogy küldjön ki egy mérlegszakértőt s addig elrendelte a mérlegház lezárását.

Midőn kilépett a mérlegházból, Oliver Spitzer superintendent jött vele szemben. Már tudta mi történt. Karonfogta Parrt s hivatkozva arra, hogy mind a ketten szabadkőmivesek, kérte, hogy tartsa a dolgot titokban. Majd, mikor látta, hogy ez nem használ semmit, kijelentette, hogy ha Parr bejelenti az irodájában, hogy a rugót elvesztette s a mérlegről csak annyit fog jelenteni, hogy a müködése megakadt, a jutalom nagyságát tetszése szerint nevezheti meg.

Parr elutasitotta ezt az ajánlatot is, mire Spitzer hosszan érvelt, később leszidta. Eközben a többi mérlegelőkből eltávolitották a rugókat, csak a deszkába furt lyukak árulták el, hogy valamennyi mérlegen volt rugó."

Parr vallomása kétségtelenül a legsulyosabb a vádlottak ellen, akik szemmel látható izgatottsággal s aggodalommal hallgatták végig a vallomást.

MÉG EGY-KÉT SZÓ A VERHOVAY-AKRÓL.

Ismét öt napig tartott a Verhovay Betegsegélyző, Élet- és Halálbiztositó Egyletnek legujabb — az utolsó öt hónap alatt már a harmadik — ugynevezett konvenciója. Az első "konvención" elcsapták a volt "főtisztikart" és választottak egy ujat; a másodikon elcsapták az ujat és választottak egy ujabbat; a harmadikon pedig kijelentették, hogy fütyülnek erre az ujabbra is és egyhangulag bizalmat szavaztak az első konvención megválasztott főtisztikarnak. Komédiának ez elég mulatságos, de annál szomorubb az, hogy ez a sok bohóckodás nyolcezer szegény magyar munkásnak véres verejtékkel megkeresett pénzén történik. Az első konvenció "csak" $5461.62-ba került, a második és harmadik konvención elnapidijazott, elbankettezett összeg pedig még ismeretlen a nyilvánosság előtt. Talán az is fog maradni örökké. Azok az emberek, akik a new yorki konvención farkasok módjára üvöltöttek a főtisztikar ellen, Pittsburgban kezes bárányokká szelidültek és mindenben a főtisztikar parancsa szerint szavaztak, Rendben találtak még olyan dolgokat is, amiről a főtisztikar maga is elismerte, hogy nincsen rendben. Az egész, amit öt nap alatt tettek az volt, hogy lenyalogatták a főtisztikarról a rákent sok piszoknak azt a részét, melyet annak police-őrmesterből lett "főelnöke" a legnagyobb police-furfanggal sem volt képes levakarni magáról és társairól. A pénztári könyvek felülvizsgálására kiküldött bizottság jelentése szerint a főtisztikar könyvei "rendben vannak". Ez a "rendben vannak" azonban még nem jelenti azt, hogy a tagok által befizetett pénzt arra forditották, amire kellet volna: a beteg tagok segélyezésére. Ez csak annyit jelent, hogy ugyanannyi el van könyvelve kiadásba, mint bevételbe. Hogy a pénzt mire adták ki, az ugy a fölülvizsgáló bizottságnak, mint a konvenciónak mellékes volt. Nekik csak az a fő, hogy a végösszegek egyezzenek. A rendben talált könyvek szerint az egylet főpénztárából a következő összegek lettek kifizetve az utolsó öt hónap alatt:

Az első konvenció költségeire	$5461.62
A 8 tagból álló főtisztikar fizetésére	2521.36
A főtisztikar által meghamisitott alpszabályok elkészitéseért	867.55
Fecsó Imrének lapjárulék cimén ..	670.—
Fecsónak az I. konvencióra készitett nyomtatványokért	130.50
A "Bevándorló"-nak az I. konvenció jegyzőkönyvének leközléséért	67.50
A "Szabadság"-nak ugyanazért ..	44.30
Az Amerikai Magyar Szövetségnek	287.52
Ügyvédnek	230.—
A Perényi Béla által lefoglalt egyleti könyvek visszaszerzéséért ..	72.66
Összesen	$10,562.56

Mond Tizezerötszázhatvankettő dollár és ötvenhat cent. Ennyit pocsékolt el a főtisztikar 5 hónap alatt — csak a nagyobb összegeket emlitve — olyan dolgokra, melyeknek semmivel sincs több köze a betegsegélyezéshez, mint Cserebogár Jóskának az északi sark fölfedezéséhez. Ezzel szemben csak 2555 dollárt fizettek ki beteg tagjaik segélyezésére ugyanazon idő alatt, vagyis éppen annyit, mint amennyit a főtisztikar fizetés cimen zsebrevágott. De azért a konvenció mindent "rendben" talált és a főtisztikar "müködik" tovább — Berko és Singer urak nagy keserüségére. Hiába választották meg lapjaikat a new yorki konvenció által "hivatalos" lapokká, hiába mozgattak meg minden kezük ügyébe eső követ hogy ők is odajuthassanak a husos fazekak mellé, — Kohányi "ur" ismét elmarta onnan őket. Hivatalos lappá ujra csak az ő lapját, a Szabadságot választották meg s igy az előbbi kettőnek le kellett mondani azon reményről, hogy a jövőben ők is részt vehetnek az osztozkodásban. Dávid bá' ugyan azt füllenti a lapjában, hogy ő nem is pályázott a hivatalos lapságra, holott pályázatát személyesen nyujtotta be a konvenciónak és fiókonként hat dollárt kért az egylet kalauzának havonta egyszer való leközléséért. Akik ismerik Berko—Singer urakat azok tudják, hogy ez az vereseég sem fogja őket megfélemliteni. Ők folytatni fogják a küzdelmet mindaddig, amig a Verhovay Egylet ceruzával vezetett főpénztári könyveit a bióság által kinevezett csődtömeggondnok le nem foglalja. S hogy ez minél hamarabb bekövetkezzék, arról gondoskodik az ő kenyeres pajtásuk — Perényi Béla. Ő már veri a nagydobot a Bevándorlóban és esküdözik, hogy az egyletből történt kizáratása miatt pörölni fog. Akkor aztán a bióság is tudomást fog szerezni arról a féltve őrzött titokról hogy a Verhovay Egylet az Egyesült Államok törvényei által megkövetelt szabadalomlevél (charter) nélkül müködik és ha marad még addig valami pénz a főpénztárban, azt lefoglalja, az egyletet pedig fölosztatja a bióság. Akkor aztán nem lesz már miért veszekedni.

H—g.

ELVTÁRSAK!
OLVASSÁTOK ÉS TERJESSZÉTEK A NÉPAKARATOT.

DETROITI HREK.

Hangos mulatságtól, vig dáridótól csengettbongott a napokban a Cadillac Hotel nagy fényüzéssel berendezett diszterme. Rendezték pedig a nagy murit a Buttler Brothers Contracting Company tisztviselői annak az örömére, hogy a Detroit—Windsor közt levő alagut építése befejezéshez közeledik.

Igaz, hogy a derék tisztviselők nem kinlódtak a viz alatt az irtózatos légnyomásban, nem kockáztatták életüket a veszedelmes munkánál, tehát nincsenek speciális okaik az örömre, de hát miért ne mulassanak, ha tehetik. Jó rabszolgahajcsárok voltak, a társulat jól megfizette őket, — van miből mulatniok.

Misem természetesebb, hogy a dusan megrakott asztalok körül a munkások nem foglaltak helyet. Hanem Magee biró előtt megjelent a társulatnak egyik szerencsétlenül járt, nyomorékká tett munkása, Tromley Dávid, aki munkaközben a mélységbe zuhant s hetekig nyomta az ágyat.

A betegen fekvő embernél megjelent a társulat ügynöke s átadott neki hetvenkét dollárt olyan értelemben, hogy ez az összeg az orvosi költségek fedezésére szolgál. Ennek ellenében aláiratott vele egy iratot, melyben tudtán kivül lemondatták minden kártéritési igényről. Akkor adták ezt tudtára, midőn kártéritést követelt.

A biró meghallgatta a panaszost s az ügy tárgyalását elhalasztotta — valószinüleg az emberi kor legvégső határáig.

*

A tőke munkásvéren hizik, gyarapszik.

A Vindsor—Canada—Cereal Co. telepén nagy vastartányt készitettek. Liester Edward s Neehan Patrick szögecselők egy harminc láb magas állványon dolgoztak. Jobb állvány épitése több pénzbe került volna s csökkentette volna a profitot. A bérmunkás pedig nem kerül pénzbe.

A dolog vége az lett, hogy az állvány összeomlott s a két munkást összenyomoritotta. A munkásokat kórházba vitték. Az állványt ujra összetákolták. Másnap már uj munkások szögeceltek.

A KIRÁLYI PÁLCA ÉS A SZENES ZSÁK.

Megható egy história.

Gusztáv, a svédek királya leteszi a királyi pálcát s munkászubbony ölt és szenes zsákot cipel egész nap, hogy meghallgassa a munkás buját, baját.

Meghallgatta; a munkás zubbonyt levetette s most ismét trónol tovább.

Rábirta pedig a királyt a szenes zsák egy napi cipelésére az az általános sztrájk, mely alapjaiban rázta meg a svéd kapitalizmust, vele együtt egy kissé a trónt is. Innen a nagy érdeklődés a munkások buja-baja iránt. És nincs a munkásban hálaérzet egy csipetnyi sem. A legmagasabb királyi érdeklődés után is készülődnek adöntő harcra, mely a Gusztávokkal egyszer s mindenkorra leteteti a királyi pálcát.

AMIG AZ ISTEN NEM BESZÉL.

Rome-ban, Georgia államban William Tippen gazdag üzletember hosszabb idő óta betegeskedett. Fejébe vette, hogy addig meg nem gyógyujlhat, nig bőjtölni nem fog s bőltölnie kell addig, amig az isten nem beszél.

Tippen tehát bőjtölt, az isten meg hallgatott, a vallásos szomszédok pedig erősen biztatták a bőjtölőt kegyes gyógymódszerének folytatására, mig végre a szerencsétlen ember a koplalástól teljesen össze nem esett.

Ekkor már etetni akarták, de visszautasitott minden ételt s most a halállal vivódik.

NYILVÁNOS KÖNYVTÁR A MAGYAROK RÉSZÉRE.

A "New York Public Library"-tól vettük s közöljük a következő hiradást:

"A t. közönség tudomására hozzuk, hogy a New York Public Library Hamilton Fish Park fiókjában mintegy 19,000 kötet könyv van ingyenes kikölcsönzésre elhelyezve.

A magyar közönséget különösen érdekelheti, hogy e könyvtárban (388 East Houston St.) a könyvtár önszerzette magyar könyvgyüjteményén kivül itt van elhelyezve a magyar kormány ajándékozta könyvek közül 1700 kötet.

Gyüjteményünk között van a magyar nemzet története, Marcalli Henrik, Beksics Gusztáv, Vaszary Kolozs történelmi tanulmánya, 10 kötetben; dr. Márkus Dezső szerkesztésében: A magyar könyvtár; Pallas nagy lexikona, az összes ismeretek enciklopédiája 18 kötetben; Vámbéry Ármin: Nyugat kulturája keleten és több hasznos ismereteket nyujtó könyv.

A költők Petőfi, Arany, Tompa, Vörösmarty, Vajda, Szász Károly, Kiss József, Vadnay József és az uj költők müveivel méltán képviselik a magyar versirás müvészetét.

Az elbeszélők között találjuk Jókay és Mikszáth összes munkáit, Rákosi Viktor, Gárdonyi Géza, Eötvös Károly, Malonyai Dezső, stb. jeles regényeit és elbeszéléseit.

Az olvasni vágyó közönség bármely fiókkönyvtár által kaphat ki könyvet, ha az iró és könyv cimét pontosan megadja.

A könyvtár vezetősége az érdeklődőknek könyvtári helyiségében magyarul is ad fölvilágositást a könyvtár keretébe vágó ügyekben.

A VÁROS ÉS A SZÉNKERESKEDŐK.

McClellan polgármester s Metz városi ellenőr értekezletet tartottak a szénkereskedők társulatának képviselőivel, hogy megállapodásra jussanak a szénvásárlásnak módozataira nézve. Ugyanis a város tisztviselői azon a véleményen vannak, hogy pár százezer dollárt lehetne megtakaritani a szénvásárlásnál, ha a város mérnökei által kidolgozott "hőegység" rendszeréhez alkalmazkodnának. A szénkereskedők társulatának képviselői kijelentették, hogy ha a város uj rendszert vezet be a szén beszerzésénél, ugy kénytelenek lesznek fölemelni a szén árát. Mivel az értekezlet nem volt képes megegyezésre jutni s a polgármester és az ellenőr nem mertek szakitani a szénkereskedők társulatával, a városi mérnökök bizottságára bizták annak a kérdésnek a megoldását, hogy miként takarithatna meg a város pár százezer dollárt a szénvásárlásnál ugy, hogy a szénkereskedők se károsodjanak?

THAW LÉGVÁLTOZÁST ÓHAJT.

Harry K. Thaw ismét hallat magáról. Miután nem sikerült szabadságát kivivnia, azt követeli, hogy a Matteawan intézetből helyezzék máshova, mivel "nem akar együtt élni egy csomó bünös őrülttel, nehogy ő is megőrüljön."

Ügyvédeinek sikerült Mills birótól rendeletet kieszközölni, melyben a biró utasitja az inézetet, hogy terjessze elő esetleges kifogásait Thaw áthelyezése ellen.

Thaw ügyvédei azt állitják, hogy döntő bizonyitékokkal képesek igazolni, miszerint Thaw szellemi életére máris káros hatást gyakorolt a matteawani környezet s igy az áthelyezésért való folyamodás jogosult.

Az ügyet Nyackban fogják tárgyalni Tomkins főbiró előtt.

MUNKANÉLKÜL A VIZHIÁNY MIATT.

Mahonoy Cityben, Pennsylvaniában a Mill Creek Coal Company telepein a hosszu szárazság folytán már régebben érezhető volt a vizhiány, mig végre a napokban le kellett zárni az egész telepet, mivel a kazánok részére sem volt elegendő a viz. Ezerkétszázan vesztették el ideiglenesen a munkájukat.

A társulattól leadott hivatalos hiradás szerint "a vizhiány miatt ezerkétszáz férfit és gyermeket kellett elbocsájtani..."

A társulat megfeledkezett arról, hogy Pennsylvania államban törvény van a gyermekmunka ellen s hogy talán nem is volt egészen illő dolog, hogy éppen a társulat publikálja, hogy gyermekmunkásokat tartott.

Egyébként bizonyos, hogy a társulatnak eme véletlenül kiszalasztott vallomása miatt a gyárinspektorokkal nem fog meggyülni a baja.

NAGY TÜZ NEWARKON.

Newarkon, New Jerseyben a Reiley Klota Manufacturing Company hatemeletes gyárában tüz ütött ki, mely az épületet majdnem egészen elpusztitotta.

A gyárban kétszáz rézmunkás dolgozott. Ezek közül négyet a tüzoltók mentettek ki, a többi még atüzoltók megérkezése előtt kimenekült. Csak egy leánynak nem tudnak nyomára akadni, aki szintén a gyárban dolgozott. Némelyek azt állitják, hogy ez is megmenekült, azonban senki sem tudja, hova tünt el.

Oltás közben tiz vagy tizenkét tüzoltó élete forgott nagy veszedelemben. A tüz beszorította őket az épületbe s társaik csak nehéz munka árán tudták kiszabaditani veszedelmes helyzetükből.

A kárt százezer dollárra teszik.

NEGYVENNYOLC ÓRAHOSSZAT.

A New oYrk, New Haven & Hartford vasuttársulat a következő hivatalos értesitést adta ki a lapoknak:

Az 1. számu éjjeli express Bostonból jövet Clintonban regeli 4 ra 3 perckor elhaladt a jelzőkészülék mellett s összeütközött a 314. számu tehervonattal. Egy S. G. Whittaker nevü bedfordi utas könyebb sérülést szenvedett. Ezideig több sérülésről nem érkezett jelentés.

Ennyi a hivatalos hiradás az összeütközésről. A nem-hivatalos hiradás egy kissé bővebb. Az expressvonat óránkint negyven mértföld sebességgel haladt. A jelzőkészülék megállást jelzett, azonban a gépész, George Camp aludt. A fütő észrevette a jelzést s fölkeltette a gépészt, mire azonban megértette vele, hogy meg kellene állni, az összeütközés bekövetkezett.

Camp elismerte, hogy aludt, azonban tagadta, hogy a bajért ő volna a felelős. Negyvennyolc óráig volt szolgálatban egyhuzamban. Bostonban hiába könyörgött, hogy váltsák föl, mert nem birja tovább, ismét kirendelték a Bostonból New Yorkra induló express vonatra.

Campnek nem volt más választása: vagy engedelmeskedni, vagy elveszti állását.

A társulat rabszolgahajcsárjai képesek voltak egy két nap s két éjjel talpon levő embert még tovább is munkában tartani s erre a teljesen kimerült emberre bizni az utasok személy biztonságát, mert esetleg néhány centet veszitett volna a társulat, ha Campet a munkában fölváltja.

Kapitalista humanizmus!

REGÉNY.

RASZKOLNYIKOV

Irta: **DOSZTOJEVSZKIJ M. TÓDOR.**

(BÜN ÉS BÜNHÖDÉS.)

(Folytatás.) (113.)

Az egészséges ember persze nem látja őket, mert az egészséges ember a lehető legföldibb, következésképp földi életet kell élnie, mert az a rend. De mihelyt megbetegszik, mihelyt organizmusában a földi rend megbomlik, azonnal mutatkozik egy másvilág lehetősége s mentől betegebb, annál közelebb való a másvilággal való érintkezése ugy, mikor az ember végképpen meghal, akkor végképpen átjut a más világba." Én már erről régen gondolkozom s ha ön hisz a tulvilági életben, akkor az én felfogásomat is bátran elhiheti.

— De én nem hiszek a tulvilági életben! — felelte Raszkolnyikov.

Szvidrigajlov gondolkozva ült helyén.

— Hát ha ott csak pókok vannak, vagy valami effélék, — szólalt meg aztán.

"Ez meg van őrülve" — gondolta Raszkolnyikov.

— Az örökkévalóságot mi mindig olyan ideának képzeljük amelyet észszel fölérni nem lehet, valami roppant, roppant nagyságnak. De miért éppen roppant nagyságnak? Mert képzelje csak hátha éppen az sül ki belőle, hogy mindezek helyett nem lesz ott egyéb, mint egy kis szoba akkora, mint egy falusi kis fürdő-szoba, füstös falakkal, minden szöglet tele pókkal — s ez lesz az egész örökkévalóság. Tudja kérem, nekem néha ilyesmi rémlik.

— Hát nem képzel ennél nyugtatóbbat, igazságosabbat? — kiáltott föl fájdalmas érzéssel Raszkolnyikov.

— Igazságosabbat? Tudom is én? Meglehet, hogy éppen ez az igazságos és tetszik tudni: ha én tőlem függne, hát okvetlenül igy lenn. — felelt Szvidrigajlov határozatlanul mosolygva.

E furcsa felelet hallatára valami sajátságos hideget érzett Raszkolnyikov. Szvidrigajlov fölemelte a fejét, mereven ránézett s egyszerre fölkacagott.

— Nézza csak: fél óra előtt még nem ismertük egymást, majdnem ellenségek voltunk; elintézetlen ügyünk van egymással és most félre dobva mindent, ilyen beszédtárgyba bonyolódtunk! Nos, nincs nekem igazam, mikor azt mondom, hogy egyforma anyagból gyurtak minket?

— Kérem, legyen szives, — felelte Raszkolnyikov, — rögtön teljesiteni kérésemet s közölni velm az okot, melyért becses látogatására méltatott... és... sietek, dolgom van, el akarok menni.

— Amint tetszik, amint méltóztatik. Az ön huga, Romanovan Avdotya férjhez megy Luzsin Petrovics Péterhez?

— Kérem, nem lehetne minden kérdést, mely hugomra vonatkozik, elkerülni s a nveét nem is emliteni? — Különben nem is értem, hogy meri ön én előttem az ő nevét kiejteni — ha ön csakugyan Szvidrigajlov!

— Hiszen éppen őmiatta jöttem ide! Hogy intézzem hát el ugy a dolgot, hogy ne ejtsem ki a nevét?

— Jól van, hát beszéljen, de gyorsan!

— Azt hiszem, ha egy fél óráig beszélt már Luzsinnal, — aki különben feleségem rokona, — véleményt alkothatott felőle, vagy ha csak valami pontosat és találót hallott felőle, akkor is... Luzsi nem Romanovna Avdotyának való férj. Én azt hiszem, Romanovna Avdotya igen nagylelküen, de számitás nélkül áldozza föl magát — családjáért! Azután, amit én önről hallottam, azt képzelem, hogy ön nagyon boldognak érezné magát, ha ez a házasság nem létesülne; ha ugy semmisülnének meg, hogy ezzel más érdekek sem szenvednének rövidséget. Most, hogy személyesen ismerem, meg vagyok erről győződve.

— Ön nagyon báva, bacásnat, azt akartam mondani: nagyon szemtelen! — felelte Raszkolnyikov.

— Más szóval azt akarja mondani, hogy én a magam érdekéből beszélek? Legyen nyugodt Romanovics Rodion. Ha a maga mérdeke forogna szóban, nem beszélnék róla ilyen nyiltan. Hiszen nem vagyok én egészen bolond. Erre voatkozólag egy pspchologiai furcsaágot fedezek föl önnek. Előbb, mikor Romanovna Avdotya iránt érzett szerelmemet igazoltam, azt mondtam: áldozat vagyok. Nos, most már bevallhatom, hogy semmiféle szerelmet sem érzek, a legkisebbet sem, magam is csodálkozom ezen, mert a szerelem csakugyan létezett.

— Unalom és erkölcstelenség volt az okozója, — szólott közbe Raszkolnyikov.

— Igaza van. Naplopó vagyok és dologtalan ember. Különben olyan sok kiváló tulajdonsága van a hugának, hogy nem lehet csodálni azt a benyomást, amelyet reám tett. Most azonban belátom, hogy ostobaság volt.

— Mióta látta be?

(Folytatjuk.)

SZÖVETSÉGÜNKHÖZ TARTOZÓ EGYLETEK HIREI.

Newark, O. A newarki szocialista nők szervezete folyó hó 18-án este fél 8 órakor tánccal egybekötött **kedélyes estélyt** rendez a szervezet helyiségében (389 Baltimore St.) Belépő dij férfiaknak 50 cent, nőknek 20 cent.

New York, N. Y. A szövetség I. osztálya folyó hó 10-én, szombaton este 8 órakor **vitaestélyt** rendez.

— A szövetség II. osztálya folyó 9én, csütörtök este 8 órakor tartja rendes heti összejövetelét.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

M. I., New York. Ilyenformán közöljük. Azonban későn kaptuk kézhez s igy csak a 14-iki számban fog megjelenni.

NYUGTÁZÁSOK.

1909 november 29-től december 4-ig.

Uj előfizetések.

Egy évre. **Detroitban:** J. Lahodnyi. **Arlingtonban:** G. Fojthó. **Daytonban:** J. Kender, J. Leopold, J. Piblinger.

Fél évre. **Kokomoban:** J. Grantz. **So. Lorain-ben:** Ch. Sügi. **Cleveland-ben:** J. Marits, J. Kaszás. **Daytonban:** J. Sipsák. **Chicagoban:** S. Weisz

Negyed évre. **Philadelphiában:** M. Schustek. **Detroitban:** P. Mracsina. **St. Louisban:** J. Rego, A. Gaál, A. Baur. **Daytonban:** J. Horváth.

Folytatólagos előfizetések.

Egy évre. **So. Norwalkon:** L. Hajnos. **Detroitban:** I. Mészáros. **Budapesten:** Belügyminiszterium. **Buffaloban:** J. Simon.

Fél évre. **Milwaukeeban:** J. Gasztics. **Lindenben:** G. Komáromy. **Buffaloban:** A. Erdélyi. **Detroitban:** St. Rohonczy. **Duquesneben:** F. Dancs, B. Mayer. **Connorvilleben:** E. Gellén. **Lynnben:** M. B. Sz. St, Louisban: T, Eisenhoffer, Miss Konya, M. Werner, G. Kiss, St. Szabó, G. Kern. **So. Lorainben:** J. Kungly, Clevland-ben: M. Szücs, J. Pintér, G. Kovács. **Columbusban:** J. Weber, J. Jergasits, J. Andris, F. Zmeko, **Chicagoban:** K. Grabenhoffer, I. Weisz, Gy. Kozó, I. Stern. **Newark, O.-ban:** A. Szabó, I. Varga, M. Fekete. **San Diegoban:** M. Groszman. **So. Bethlehemben** F. Szücs.

Negyed évre. **Milwaukeeban:** J. Pszota. **Detroitban:** F. Mizda, I. Marossy. **St. Louisban:** G. Varga, J. Link, F. Zerman. **Clevelandben:** C. Cmitra. **Buffaloban:** I. Posta. **Cityben:** E. Deutsch

Pártadó:

Dobrovits, Lynn, szöv. tag.

Kivetés

15-ik osztály, St. Louis, Mo.

Felülfizetések:

29-ik osztály, Newark, O. $12.00; Botos J., Barberton 40c.; Mrs. Pilát, City 25c.; Simon, Buffalo 50c.

A new brunswicki sztrájkolók részére:

Lynn-ből: $1.00: A. Dobrovits, St. Ágocs; 50c.: S. Heimlich.

Hartfordból: 50c.: I. Dancso, M. Schulteisz.

Helyreigazitás.

A 93-ik lapszám nyugtázásából kimaradt J. Siska (Brooklyn) és J. Engly (Chicago) egy éves folytatólagos előfizetésének nyugtázása.

FIGYELMEZTETÉS.

Több helyről panasz érkezett, hogy egy **Sámson Sándor** nevü egyén különböző trickekkel hol egyik, hol másik városban követ el szélhámoskodásokat, néha szervezett munkásnak adva ki magát. Az elvtársak és a szervezetek helyesen teszik, ha őrizkednek tőle.

A budapesti "Népszava Könyvkereskedés" kiadásában megjelenő "Népszava" és "Volkstimme" naptárak megérkeztek. A tartalomban rendkivül gazdag naptárak egy-egy példánya 25 cent, szállitási költséggel együtt 29 cent. Rendeléseket csak a pénz előleges beküldése után bonyolitunk le.

HIRDETÉSEK.

E rovat alatt közlöttekért nem vállalunk felelősséget.

SZABÓ JÓZSEF JUTALOMJÁTÉKA.

A New Yorki I. Magyar Mükedvelő Kör **1909 december 11-én,** a **PROGRESS HALL-ban (28—38 Avenue A.)** szinelőadással egybekötött **táncmulatságot** rendez. Szinre kerül Cifra Margit urnő fölléptével a **HUSZÁR-SZERELEM.** Vigjáték 2 felvonásban. Irta Muray Károly. Kezdete este 8 órakor. Belépti-dij 25c. számozott hely 50c., fenntartott hely 1 dollár. **Előadás után diszes kuruc felvonulás.**

Egy jószabásu ruháért keresse fel

KRONMAN, férfi szabót.

4161 Lorain Ave. **Cleveland.**

DEUTSCH BROS.
BANKÁROK
319 E. HOUSTON ST.
NEW YORK
HAJÓ ÉS VASUTI JEGYEK PÉNZKÜLDÉSEK ÉS ÓHAZAI OKIRATOK ELINTÉZÉSÉT LELKIISMERETESEN ELVÉGZÜNK
319 E. HOUSTON ST. NEW YORK

Tartós és puha bőrből készült szép
Divatos Cipök
olcsó árban kaphatók a
„UNION SHOE CO."-nál
Ave B. cor. 4th st. NEW YORK.

KAUFMAN MÓR
KÁVÉHÁZA és ÉTTERME
1001 N. Marshall St. Philadelphia, Pa.
(A Girard Ave. közelében.)
Kitünő magyar konyha.
A munkások találkozó helye.
Keystone Phone: Park 6498 A.

Telephone Monroe 3459.
UNGER ADOLF
BUTORÜZLETE.
Mindennemü Uj- és használt butorok, kályhák, szönyegek legolcsóbban nálam kaphatók.
1332 West Madison St., CHICAGO, ILL.

LUDWIG MIKSA
VARRÓGÉP RAKTÁRA
1354 N. Lincoln St. Chicago, Ill.
Mindennemü uj és használt varrógépek a legolcsóbb árban ugy részletre, mint készpénzért nálam kaphatók.
Mindennemü varrógépek javitása pontosan eszközöltetik.

A szervezetek figyelmébe!
A CHICAGOI MAGYAR KÖNYVNYOMDA.
Fischer J. Salamon
értesiti a magyrságot, hogy a közszeretetnek örvendő nyomdáját teljesen ujonnan s önállóan
1223 So. ASHLAND AVENUE-N,
a 12th St. közelében rendezte be.
Készit mindenzféle nyomtatványokat a legszebb kivitelben, jutányos árban.
Postai megrendeléseket pontosan eszközöl.

Ugyes magyar szülésznő
Jergler Paula Budapesten az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyujt mindenben. 1709 Washington Boulevard, Pauline St sarkán, Chicago, Ill. Telefon **West 1394**

Dr. BURGER JAKAB
MAGYAR FOGORVOS
702 E. 5th St.
Ave. C. sarkán NEW YORK, N. Y.
BIZTOS ÉS JÓ KEZELÉS.

Fizessen előre egy keveset s törlesszen hetenkint mégé kevesebbet és szerezhet egy
fonografot

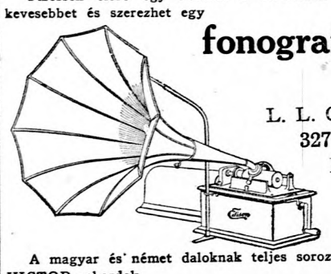

L. L. GOODMAN
327 Girard Ave.
Philadelphia.
A magyar és német daloknak teljes sorozata, EDISON és VICTOR rekordok.

New Phone 2020 Old Phone 4312
JOSEPH BRESCO
saloonja a peoriai magyarság kedvelt találkozóhelye.
Importált italok és modern báli terem.
3102 S. Adams St. **PEORIA, Ill.**

J. Jacobby's Hall
(A volt TAGG'S HALL)
717 Fairmond Avenue,
Philadelphia, Pa.
Szini előadásokra, bálokra és lakodalmakra kiadó. — Ugyanott **tánciskola.** Beiratkozhatni minden időben.
A HALL TELJESEN ÁTALAKITTATOTT.

Central 6778 Central 1029
Little Hungary
KÁVÉHÁZ, ÉTTEREM és MINTÁBOROZÓ
Chicago kellő közepén, Clark és Monroe St. délnyugati sarkán. **Trorth Dearborn Bldg.**
Minden este cigényzene 5-től 1 óráig.
A magyarság otthona. Chicago látványossága
Valódi magyar konyha, pontos kiszolgálás.
Mérsékelt árak. **Bel- és külföldi lapok**
Külön termek bizottságok részére.
Vidkieknek szives utbaigazitás.
D. L. FRANK, tulajdonos.

KUDREY M.
FÉRFI SZABÓ.
726 POPLAR ST. **Philadelphia, Pa.**
Olcsó és izléses öltönyök mérték szerint. Javitás és vasalás gyorsan eszközöltetik.

OLCSÓ UTAZÁS AZ Ó-HAZÁBA!
Jegyek kaphatók
FEKETE JÓZSEF
PÉNZÜKLDŐ- ÉS VÁLTÓÜZLETÉBEN.
TÖRVÉNYES KÖZJEGYZŐ.
Hajójegyek minden vonalra. Pénzküldés bárhová a leggyorsabban. Magyar és tót olvasókönyvek.
676 GRAND AV7., CHICAGO, ILL.
(A Robey St. sarkán.) Telephone Soely 3968.

DETROITI FOGORVOS
Dr. M. L. Cook
2225 Jefferson Ave. W.
Peninsular Bank épület, DETROIT, Mich.

A. GROSSMANN MOSÓ-INTÉZETE 738 E. 9th st. N. Y.
A ruhát elhozatja s készen házhoz szállitja.

Telefon Canal 575
A chicagoi Munkás Betegsegélyző és Önképző Szervezet hivatalos orvosa.
Dr. TÖRÖK MIKSA
hazai magyar orvos,
..A Bennet-féle orvosi akadémia volt tanára.....
A South sidei kórház sebészi és női betegségek főorvosa.
Rendel: Délelőtt 8-tól 10-ig, délután 12-től 1-ig és este 6-tól 8-ig.
322—324 West 12th St. **Chicago, Ill.**

ZACHAR OTTO
NAGYBANI BOR-, SÖR- ÉS PÁLINKA KERESKEDÉSE.
1434 Germantown Ave. **Philadelphia, Pa.**
Amint a magyar konyha, ugy a magyar ital való a magyarnak. Kaphatók magyar borok törköly, szilvórium Poth's Extra sör. Rendelésre házhoz szállitva.
A magyar szervezett munkások barátja.

SÁRKÖZY SÁNDOR
(Bathó István utóda.)
magyar borbély és fodrász
544 EAST 6-ik UTCA,
Az Ave. B. közelében NEW YORK.

BELDEGREEN
MAGYAR FÉNYKÉPÉSZ
32 Ave. C. NEW YORK.
Nyitva vasár- és ünnepnapon is.

Mrs. G. HOFFMANN
MAGYAR VIRÁGÜZLETE.
971 Second Ave.
51 és 52-ik utcák között.
Elvállal mindennemü mulatsági dekorációk, lakodalmi csokrok és temetkezési munkák elkészitését. Menyasszonyi koszoruk nagy választékban. Vidéki megrendelés pontosan eszközöltetik. .. ..
Koszoru szallagok rendelésre készittetnek.

Egy 100 dollaros irogép 17 center naponta!

Olvassa át ezt a fölirást még egyszer és akkor lesz képes nagy jelentőségét fölfogni.

Egy Oliver irógép, a legjobban és legtisztábban iró $100-os, a legfinomabb szerkezetü gép a piacon — **az öné lehet naponta 17 centért.**

Az irógép, melynek győzelme az üzleti világban történelem — **az öné lehet naponta 17 centért.**

Az irógép, amely el van látva egyensulyozóval, szabályozó szerkezettel, lokomotiv alappal, automatikus elválasztóval, igazgatható papir ujjakkal, tudományosan összeállitott betürenddel, egy ilyképen fölszerelt gép **az öné lehet**

NAPONTA 17 CENTÉRT!

Mi kijelentettük ezt az uj eladási rendszert mostanában, hogy megismerjük a népnek hangulatát. Egyszerüen egy kis készpénz fizetés és 17 cent naponta. Ez a tervünk dióhéjban.

Az eredmény oly lavinaszerü volt, hogy magunk is meg voltunk lepve.

Gépünket vásároja minden osztályu és minden foglalkozásu ember.

Az a körülmény, hogy ismert nevü pénzkapacitások, akiknek figyelmét megragadta a mi ajánlatunk, kérdezősködnek, bizonyitja gépünk közkedveltségét s igazolja, hogy a gépirás korszaka közeledik.

NEGYED MILLIÓ EMBERNEK HAJT HASZNOT A

The OLIVER Typewriter

Az Oliver irógép hasznot hajt kezdettől fogva. Használata oly könnyü, hogy a gyakorlatlanok is hamarosan gyakorlatot szereznek.

Az Oliver irógép bárhol is használható s mindenütt hasznot hajt. Az üzleti világ csak ezt a gépet akarja. Nagyobb a kereslet, mint a kinálat.

"Oliver irógép minden házban"

ez a jelszavunk. Az üzleti világban gépünk már nékülözhetetlen lett, most a magánházakra kerül a sor.

Az Oliver gép egyszerüsége lehetővé teszi, hogy otthon is használják. Minden háznak ugyszólvn a küszöbére tesszük a gépünket. Ki akarná kizárni a jó alkalmat?

Bővebb fölvilágositásért és árjegyzékért irjon erre a cimre:

The Oliver Typewriter Company
310 Broadway, New York City, N. Y.

VALAMI A FOGAKRÓL.

Utolsó cikkemben elmondtam, hogy az étel hiányos megrágásának mik a következményei. Az étel hiányos megrágásának az oka pedig a rossz fog, a hiányos fogak vagy a rosszul elkészitett müfog. Egy odvas vagy egy törött fog éppen olyan kevéssé végezheti el a munkáját, mint az olyan varrógép, melyből hiányzik a tü.

Ha fogsora hiányos, természetszerüen nem rághatja meg az ételt ugy, amint kellene, és hogy ennek mi lesz a következménye, azt már elmondottam. Ezért mindenkinek ön önmagával szemben fenálló kötelessége, hogy ápolja a száját és vizsgáltassa meg azt egy lelkiismeretes s szakértő fogorvossal. Én dijtalanul megvizsgálom és megmondom önnek, hogy mit tegyen, hogy egészségét visszanyerje és megtartsa. Ne késlekedjék, hanem azonnal menjen el ahhoz a fogorvoshoz, aki szakértelemmel és lelkiismeretesen fogja kezelni.

Dr. Herbst Lajos
FOGORVOS,
228 East 7th st.
Cor. Ave. C. NEW YORK.

KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET.
Beszélőgépek, hegedük, hazai harmonikák, citerák, cimbalmok, zeneiskola, kott.a képes- és olvasókönyvek, szindarabok, tajték pipák és szipkák, hazai ezüst láncok aranygyürük, orák stb. hazai ékszerekről. Kapható nálam mindenféle hazai cikk legfinomabb minőségben és legolcsóbb árban. Magyar dupla lemez 65c. 300 képpel ellátott legujabb árjegyzékemet bérmentve küldöm.
Pokorny Jozsef
77 First Ave.
NEW YORK.

DETROITI MAGYAR ORVOS
Dr. Herbert Leo
Hazai egyetemes orvostudor, v. császári és királyi ezredorvos. A detroiti Munkás Betegsegélyző Szervezet orvosa.
Rendel: délelőtt 8—9-ig, délután 2—3-ig, este 6—8-ig.
Telefonok: **Cedar 489** és **Cedar 555 J.**
2252 W. Jefferson Ave., DETROIT, Mich.
Titkos Betegségek szakorvosa.

Telephone 1027 Orchard

Dr. BIEBER E. LAJOS
magyar fogorvos
383 E. 8th Street
Ave. C és D között New York

CHICAGOI MAGYAR ORVOS
Dr. Löwinger Ernö
az összes orvosi tudományok tudora.
1858 GRAND AVENUE.
CHICAGO, ILL.
Rendelő órák naponta reggel 9-től 11-ig, délután 5-től este 8-ig. Vasárnap délelőtt 9-től 12-ig.
Telefon szám: Seeley 2904.
Telefonmeghivások éjjel-nappal elfogadtatnak.

TULY
BUDAPESTI FÉNYKÉPÉSZ
4 West St. **NEWARK, N. J.**
Legfinomabb kivitelü fényképek tisztán kidolgozva jótállás mellett. Ugyszintén fölvételek házon kivül is eszközöltetnek. Naitva vasár- és ünnepnapokon is.

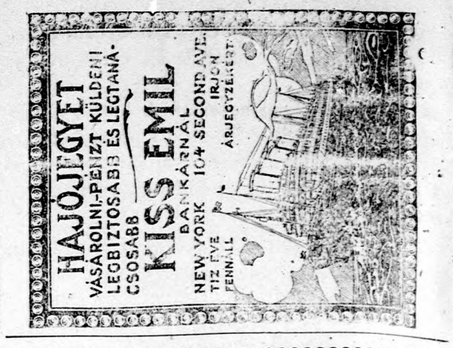

Tel. Monroe 2947.
Papánek, Kovács Co.
HITES KÖZJEGYZŐK S EGYEDÜLI MAGYAR BANKÁROK.
Chicagoban, (Ill.).
179 CORNELL STREET.
A Milwaukee Ave. sarkán.
Az összes tengerhajózási társulatok magyar ügynökei. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank képviselői. Minden ó-hazai ügyet szakértően elintézünk, irásban vagy személyesen.

Dr. S. GOLDMAN
egyedüli **HAZAI MAGYAR ORVOS,**
volt csász. és kir. katonaorvos.
406 Grand St., **PITTSBURG, PA.**
Telephon P. &A. Main 883.
Gyógyit mindenféle gyógyitható betegségegyorsan s biztosan a legszigorubb titoktartás mellett. Nem csinál humbugot, nem küld orvosságot utánvtel mellett, anélkülhogy azt kérnék tőle. Nem hirdet álarckpeket és hamis bizonyitványokat. Minden betegsgükben bizalommal forduljanak **dr. S. Goldmanhoz.** Irodaórák naponta reggel 9-től este 6-ig. Vasárnap reggel 9-től 12-ig.

Ha jó izlésü és jutányos árban akar női öltönyöket, waist, szoknyát vagy menyasszonyi ruhát vásárolni, ne mulassza el üzletünket felkeresni, mely teljesen magyar szolgálatra van berendezve. Mérték utáni rendeléseket is elfogadunk. Nyitva este 10 óráig
SOL. RUBIN, tulajdonos
966 Milwaukee Ave. Chicago, Ill.

I. BRAUN
FÉRFIRUHA ÉS DIVATÁRUHÁZA.
Az egyedüli magyar férfiruha és divatáruház East Pittsburgban. Kitünő minőségü áruk a legjutányosabb árban.
A munkások pártfogását azzal akarja kiérdemelni, hogy a munkásmozgalom ügyét elősegiti ott, ahol alkalma nyilik rá.

Magyar Kávéház és Billiard-Terem
GÁSPÁR KÁROLY
529 East 5-ik utca,
Avenue A és B között, New York.

RIZSÁK JÁNOS
közjegyző, pénzszállitó és váltó-intézete
Főüzlet **127 Second St., Passaic, N. J.**

PÉNZT a legolcsóbban és lehető leggyorsabban küld az Ó-hazába. Pénz betéteket bármely hazai bankba kamatozás végett elhelyezek és a betéti könyvet rövid időn belül kihozatom. — Nemkülönben az Ó-hazában, árvaszéknél, takarékpénztárnál, vagy magánosoknál elhelyezett összegeket, budapesti irodám utján dijtalanul kihozatom, csupán a szükségiendő meghatalmazás hitelesitéséért számitok csekély dijjat.
HAJÓJEGYEKET Európába és Európából Amerikába a legjobb hajókra adok el, az utasokat személyesen kisérem el a hajókhoz.
CSOMAGOKAT az Ó-hazából kihozatok vagy oda szállittatok.
OKIRATOK szakszerüen, a törvényeknek megfelelőleg állittatnak ki és konzulátusilag hitelesittetnek. Jogi, hagyatéki, katonai, telekkönyvi, nemkülönben hazai sommás perekben és bármely más ügyvédi dolgokban eljárok. Minden ügyben, ugy mint eddig, ezentul is a legnagyobb pontosságot igérem.
UTBAIGAZITÁSSAL, tanácsaal és felvilágositással INGYEN készseggel és szivesen szolgálok.
Magyarországi iroda: Budapest, IV. Sütő-utca 6. sz.
Fiók-irodák: So. Betlehem Pa., saját ház, Alpha, N. J., Wharton, N J., — Franklin Furnace, N. J.

MINDENKINEK
szüksége van **Szent István labdacsokra.** (A legjobb hashajtó és vértisztitó.) Ne szenvedjen székrekedést, belső fájdalmakat, emésztési zavart, gyomorégést, fejfájást, szédülést, mikor a **Szent István labdacsok** mindezeket távol tartják és fájdalomnélküli hatást gyakorolnak.
Maga is használja azt, mit a többi: **LILIOM CRÉMET és SZAPPANT,** mert arcát megfinomitja és megifjitja. Csunya a szeplő, a májfolt, a himlőhely és más arctisztátalanságok — s miért ne legyünk inkább szépek?
Mindenféle importált szerekért menjünk
ROTH SAMUEL
gyógyszertára a Megváltóhoz
125 Ave. A, cor. 8th St., New York.

Fölkérjük olvasóinkat, hogy szükségleteiket hirdetőinknél szerezzék be s a vásárlás alkalmával hivatkozzanak a NÉPAKARAT-ra.